

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	15
1. Εισαγωγή	23
1.1 Πριν από τη μεταπολίτευση	32
1.2 Μετά τη μεταπολίτευση	38
1.3 Αξίες, θεσμοί, πολιτική, οικονομία και διεθνές περιβάλλον	48
1.4 Κύριες οικονομικές εξελίξεις	53
2. Απελευθέρωση, Εμφύλιος και ένταξη στη «Δύση».	58
2.1 Από την Απελευθέρωση στα Δεκεμβριανά	60
2.2 Τα Δεκεμβριανά και οι πολιτικές εξελίξεις, 1944-1946	62
2.3 Άγονες προσπάθειες οικονομικής σταθεροποίησης, 1944-1945	64
2.4 Εκλογές, κλιμάκωση του Εμφυλίου και εμπλοκή των ΗΠΑ, 1946-1949	69
2.5 Δημοσιονομική προσαρμογή και καταπολέμηση του πληθωρισμού, 1946-1949	72
2.6 Ο ρόλος της ξένης βοήθειας, Σχέδιο Marshall και οικονομική ανασυγκρότηση	79
2.7 Ο Ψυχρός Πόλεμος και η ένταξη της Ελλάδας στη δυτική συμμαχία	85
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: Κυβερνήσεις, πρωθυπουργοί και εθνικές εκλογές, 1944-1949	87

3. Η μετεμφυλιακή δημοκρατία και το ελληνικό οικονομικό «θαύμα»	89
3.1 Το θεσμικό καθεστώς της μετεμφυλιακής δημοκρατίας. . .	91
3.1.1 Το Σύνταγμα του 1952.	91
3.1.2 Διατήρηση των έκτακτων μέτρων του Εμφυλίου και πολιτικές διακρίσεις	92
3.1.3 Εξωθεσμικές παρεμβάσεις και παρακρατικές οργανώσεις	93
3.2 Από τις κυβερνήσεις του Κέντρου στον Ελληνικό Συναγερμό, 1950-1955	94
3.3. Η οκταετία Καραμανλή-Ε.Ρ.Ε.	97
3.4 Κυβερνήσεις Παπανδρέου, «αποστασία» και πολιτική αποσταθεροποίηση, 1963-1967	100
3.5 Το μετεμφυλιακό πλαίσιο οικονομικής πολιτικής και το ελληνικό οικονομικό «θαύμα»	103
3.6 Αστικοποίηση, μετανάστευση & οικονομικός και κοινωνικός μετασχηματισμός	118
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: Εθνικές εκλογές, κοινοβουλευτικά κόμματα, κυβερνήσεις και πρωθυπουργοί, 1950-1967.	122
4. Η Επταετία της Δικτατορίας και η αρχή του τέλους του οικονομικού «θαύματος»	129
4.1 Η Επταετής Δικτατορία, 1967-1974	130
4.2 Οικονομική πολιτική της δικτατορίας και αποσταθεροποίηση της οικονομίας.	136
4.3 Η δικτατορία και η αρχή του τέλους του ελληνικού οικονομικού «θαύματος».	149
5. Η μεταπολίτευση και ένταξη στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα . . .	158
5.1 Από τη μεταπολίτευση έως την ένταξη στην ΕΟΚ, 1974-1980	159
5.1.1 Το Σύνταγμα του 1975.	161
5.1.2 Η αίτηση για ένταξη στην ΕΟΚ και η εξωτερική πολιτική	163
5.2 Οικονομία και οικονομική πολιτική από την μεταπολίτευση έως την ένταξη στην ΕΟΚ	165
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: Εθνικές εκλογές, κοινοβουλευτικά κόμματα, κυβερνήσεις και πρωθυπουργοί, 1974-1980	168

6. ΕΟΚ, πολιτική «Αλλαγή» και οικονομική αποσταθεροποίηση	171
6.1 Ένταξη στην ΕΟΚ, επικράτηση του ΠΑΣΟΚ και πολιτική «Αλλαγή»	172
6.2 Ο στασιμοπληθωρισμός της δεκαετίας του 1980	176
6.3 Η αποσταθεροποίηση των δημοσίων οικονομικών	182
6.4 Ο φαύλος κύκλος μισθών, τιμών και υποτιμήσεων.	185
6.4.1 Ο φαύλος κύκλος μισθών και τιμών	187
6.4.2 Ο ρόλος της συναλλαγματικής πολιτικής	188
6.4.3 Υποτιμήσεις και διεθνής ανταγωνιστικότητα	190
6.4.4 Διολίσθηση και πληθωρισμός στη δεκαετία του 1980	193
6.5 Οι στρεβλώσεις του κρατισμού.	197
6.6 Οι μεταβιβάσεις από την ΕΟΚ	200
6.7 Εντεινόμενη αστάθεια στα τέλη της δεκαετίας του 1980	201
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: Εθνικές εκλογές, κοινοβουλευτικά κόμματα, κυβερνήσεις και πρωθυπουργοί, 1981-1989	205
7. Προσπάθειες οικονομικής σύγκλισης και προσαρμογής	207
7.1 Από την πολιτική αστάθεια στις διαδοχικές κυβερνήσεις Ν.Δ. και ΠΑΣΟΚ	208
7.1.1 Κυβέρνηση Μητσοτάκη, μεταστροφή οικονομικής πολιτικής και «Σκοπιανό»	209
7.1.2 Επανεκλογή Ανδρέα Παπανδρέου και υιοθέτηση του στόχου της σύγκλισης	211
7.1.3 Πρωθυπουργία Σημίτη και συνέχιση της πολιτικής της σύγκλισης	212
7.2 Τα ελληνικά προγράμματα σύγκλισης και προσαρμογής, 1993-1999	214
7.2.1 Οι κύριες μακροοικονομικές εξελίξεις στη δεκαετία του 1990	216
7.2.2 Η ατελέσφορη δημοσιονομική προσαρμογή.	220
7.2.3 Νομισματική και συναλλαγματική πολιτική και αποκλιμάκωση του πληθωρισμού	226
7.2.4 Η επιδείνωση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας	228
7.2.5 Η απελευθέρωση του χρηματοπιστωτικού συστήματος	230
7.2.6 Η πτώση των επιτοκίων και οι επιπτώσεις της	231

7.2.7 Η «φούσκα» του χρηματιστηρίου	231
7.2.8 Οι ρηχές διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις	234
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: Εθνικές εκλογές, κοινοβουλευτικά κόμματα, κυβερνήσεις και πρωθυπουργοί, 1990-1999	237
8. Ευφορία, χαλάρωση και ήπια προσαρμογή μετά το ευρώ . . .	240
8.1 Πολιτικές εξελίξεις μετά την ένταξη στη ζώνη του ευρώ . . .	242
8.1.1 Η επανεκλογή της κυβέρνησης Σημίτη-ΠΑΣΟΚ και η οικονομική χαλάρωση	242
8.1.2 Η κυβέρνηση Κώστα Καραμανλή-Ν.Δ. και η «ήπια προσαρμογή»	245
8.2 Η οικονομία στην περίοδο της ευφορίας και της ήπιας προσαρμογής.	247
8.2.1 Κύριες μακροοικονομικές εξελίξεις μετά την ένταξη την ευρωζώνη	247
8.2.2 Δημοσιονομικές εξελίξεις μετά την ένταξη	252
8.2.3 Επιτόκια και χρηματοπιστωτική έκρηξη	257
8.2.4 Πραγματικοί μισθοί και μείωση διεθνούς ανταγωνιστικότητας	260
8.2.5 Οι περιορισμοί της δημοσιονομικής πολιτικής	260
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: Εθνικές εκλογές, κοινοβουλευτικά κόμματα, κυβερνήσεις και πρωθυπουργοί, 2000-2007	264
9. Παγκόσμια ύφεση, κρίση χρέους, Μνημόνια και μεγάλη καθίζηση	264
9.1 Παγκόσμια ύφεση, πρόωρες εκλογές και κρίση χρέους . . .	266
9.1.1 Από τη διεθνή οικονομική κρίση στις εκλογές του 2009	267
9.1.2 Η κυβέρνηση Γιώργου Παπανδρέου και το πρώτο Μνημόνιο	269
9.2 Το πρώτο Μνημόνιο και το Πρόγραμμα Προσαρμογής	273
9.3 Το δεύτερο Μνημόνιο και οι πολιτικές εξελίξεις	275
9.4 Η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ και το τρίτο Μνημόνιο	277
9.5 Παγκόσμια ύφεση, κρίση χρέους, Μνημόνια και η «Μεγάλη Καθίζηση»	279
9.5.1 Δημοσιονομική επιδείνωση και προσαρμογή πριν και μετά το 2010	284

9.5.2	Εσωτερική υποτίμηση και διεθνής ανταγωνιστικότητα . . .	290
9.5.3	Χρηματοπιστωτική ασφυξία και επιδείνωση της ύφεσης	293
9.6	Πολιτική και οικονομία κατά την περίοδο των Μνημονίων	296
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: Εθνικές εκλογές, κοινοβουλευτικά κόμματα, κυβερνήσεις και πρωθυπουργοί, 2009-2018	297
10.	Μετά τα Μνημόνια	301
10.1	Η ολοκλήρωση των Μνημονίων και η κυβέρνηση Κυριάκου Μητσοτάκη	302
10.2	Η πανδημία του κορωνοϊού	303
10.3	Οι εκλογές του 2023	304
10.4	Ύφεση, ανάκαμψη και επάνοδος του πληθωρισμού	305
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: Εθνικές εκλογές, κοινοβουλευτικά κόμματα, κυβερνήσεις και πρωθυπουργοί, 2019-2023	314
11.	Θεσμοί, πολιτική και οικονομία πριν και μετά τη μεταπολίτευση	317
11.1	Ρόλος και σημασία ιδεών και αξιών και πολιτικών και οικονομικών θεσμών	322
11.1.1	Ιδέες και αξίες	323
11.1.2	Πολιτικοί και οικονομικοί θεσμοί	325
11.1.3	Θεσμοί και μεταρρυθμίσεις	331
11.2	Ιδέες, αξίες και κανόνες πολιτικής πριν και μετά τη μεταπολίτευση	333
11.3	Πολιτικοί και οικονομικοί θεσμοί πριν και μετά τη μεταπολίτευση	337
11.4	Η ελληνική οικονομία: κύριες εξελίξεις πριν και μετά τη μεταπολίτευση	346
11.5	Μακροοικονομικές ανισορροπίες και οικονομική πολιτική	354
11.5.1	Το πλαίσιο της οικονομικής πολιτικής μετά τη μεταπολίτευση	356
11.5.2	Επενδύσεις παγίου κεφαλαίου, αποταμιεύσεις & οικονομική ανάπτυξη	358
11.5.3	Επέκταση κρατικών δαπανών, δημοσιονομική αποσταθεροποίηση και ατελέσφορες προσπάθειες προσαρμογής	362

11.5.4	Νομισματικά καθεστώτα και κύκλος μισθών-τιμών . . .	370
11.5.6	Επιπτώσεις της ένταξης στην ευρωπαϊκή ένωση και τη ζώνη του ευρώ	376
11.5.7	Πολιτική και οικονομία μετά τη μεταπολίτευση	379
11.6	Θεσμικές και διαρθρωτικές αδυναμίες της ελληνικής οικονομίας.	381
11.6.1	Αγορές αγαθών και υπηρεσιών	382
11.6.2	Αγορά εργασίας.	382
11.6.3	Τραπεζικό και χρηματοπιστωτικό σύστημα.	384
11.6.4	Δημόσια διοίκηση και δημόσιος τομέας	386
11.6.5	Φορολογικό σύστημα και κράτος πρόνοιας	386
11.6.6	Εκπαιδευτικό σύστημα	388
11.7	Συμπεράσματα	388
12.	Προοπτικές για το μέλλον	391
12.1	Μεταπολίτευση και οικονομία	392
12.2	Πολιτική και οικονομία πριν και μετά τη μεταπολίτευση	393
12.2.1	Πριν από τη μεταπολίτευση	394
12.2.2	Μετά τη μεταπολίτευση.	395
12.3	Πώς θα επιταχυνθεί η οικονομική ανάπτυξη	399
12.4	Πώς θα προχωρήσουν οι μεταρρυθμίσεις.	403
	<i>Βιβλιογραφία</i>	407
	<i>Ευρετήριο πινάκων</i>	425
	<i>Ευρετήριο γραφημάτων</i>	427
	<i>Κύριες συντομογραφίες</i>	431